

Oekraïne probeert stukje bij beetje het gezag van Rusland over de Zwarte Zee te ondermijnen

Achtergrondartikel uit het ND, door [Stieven Ramdharie / vk](#), do. 17 aug. 2023

De onveiligheid in de Zwarte Zee neemt toe. Oekraïne valt Russische doelen aan, Rusland bestookt Oekraïense havens en dreigt met aanvallen op commerciële schepen. De spanning in de cruciale vaarroute stijgt met de dag.

Woensdag verliet het Duits-Chinese containerschip Joseph Schulte de haven van Odesa richting Istanbul. Beeld afp

AMSTERDAM

Sinds de graandeal met Rusland in juli af is gelopen, is Oekraïne hard op zoek naar manieren het graan toch het land uit te krijgen. Nu wordt het via spoor, weg of via de Donau naar buurlanden vervoerd. Maar Oekraïne probeert ook om de geijkte route, via de Zwarte Zee, weer operationeel te krijgen. Het eenzijdig openen van een 'humanitaire corridor' is de nieuwste poging om de (de facto) Russische blokkade van Oekraïense havens te ondermijnen.

Woensdag verliet het Duits-Chinese containerschip Joseph Schulte de haven van Odesa richting Istanbul. De Russische marine greep niet in en het schip kwam donderdag veilig aan in territoriale wateren van Roemenië. Hoewel de tijdelijk corridor niet bedoeld is voor graanschepen, betekent dit een kleine overwinning voor Kyiv. Oekraïne zegt zestig vrachtschepen, die al sinds de invasie vastzitten in Oekraïense havens, een uitweg te willen bieden.

Maar de Oekraïense actie is vooral opgezet om de Russische blokkade te testen en de wereld te laten zien dat Moskou het niet voor het zeggen heeft in de Zwarte Zee. De corridor loopt via de territoriale wateren van Oekraïne en bevriende landen richting de Bosporus. 'Oekraïne heeft een belangrijke stap gezet in de richting van herstel van de vrijheid van scheepvaart in de Zwarte Zee', twitterde president Volodymyr Zelensky triomfantelijk, hopend dat nog meer schepen zullen volgen.

gespannen situatie

Hoewel de Joseph Schulte met rust werd gelaten, dreigt een escalatie op de Zwarte Zee nog steeds. Rusland heeft de internationale wateren bij Oekraïense havens als 'gevaarlijk' bestempeld en verdenkt elk inkomend schip ervan geladen te zijn met militaire vracht. In het noordoostelijke deel

van de Zwarte Zee moet het internationale vrachtverkeer ook oppassen. Oekraïne heeft daar recent een Russische olietanker en een marineschip aangevallen met zeedrones.

'Elke Russische aanval is een aanslag op de wereldvoedselprijzen.'

Zo wordt de Zwarte Zee meer en meer meegezogen in de Oekraïne-oorlog, na in het eerste jaar voornamelijk het toneel te zijn geweest van Russische aanvallen met kruisraketten vanaf marineschepen. Omdat het Kremlin er niet over peinst om de graandeaal opnieuw leven in te blazen, ligt een verbetering van de veiligheidssituatie niet in het verschiet.

Sterker nog, de Russen doen er alles aan om de alternatieve routes voor Oekraïense graanexport uit te schakelen. Op woensdag werd opnieuw een haven aan de Donau, bij de grens met Roemenië, bestookt met Shahed-drones. In Reni waren onder andere opslagplaatsen voor graan doelwit.

dreiging in de lucht

Het was de zevende grote aanval van de Russen op Oekraïense havens sinds Moskou uit de graandeaal stapte. Sindsdien gebruikt Kyiv in grotere mate Donauhavens zoals Reni en Izmajil om de miljoenen tonnen graan en andere landbouwproducten het land uit te krijgen. Het graan vindt onder andere zijn weg naar Constanta, een Roemeense havenstad aan de Zwarte Zee.

'Elke Russische aanval is een aanslag op de wereldvoedselprijzen, een aanslag op de sociale en politieke stabiliteit in Afrika en Azië', reageerde premier Volodymyr Zelensky boos, na de aanval op Reni. Toen de graandeaal nog van kracht was, werd een kwart van het Oekraïense graan via de havens aan de Donau de wereld in gestuurd.

Kyiv wil deze route nu verder uitbouwen en het zag begin deze maand met groot plezier dat drie internationale vrachtschepen koers zetten via de Zwarte Zee naar Izmajil. Ook toen greep de Russische marine niet in en de schepen konden ongehinderd de haven aan de Donau bereiken.

Knielend en met hun handen achter het hoofd moest de bemanning aangeven waarom ze oproepen om te stoppen in de wind hadden geslagen.

Omdat de dreiging van een drone-aanval echter constant in de lucht hangt – Izmajil was eerder ook het doelwit van de Russen – zijn rederijen voorzichtig om hun schepen op grote schaal richting de rivierhavens te sturen. De waarschuwingsschoten die de Russen zondag afvuurden om het Turkse containerschip Sukru Okan te stoppen, die onderweg was naar Izmajil, hebben de angst onder rederijen, verzekeraars en inkopers alleen maar aangewakkerd.

hardhandig optreden

Het Russisch oorlogsschip Vasili Bykov greep toen hardhandig in omdat de bemanning van het schip, varende onder de vlag van Palau, aanwijzingen van de Russen zou hebben genegeerd. Knielend en met hun handen achter het hoofd moest de bemanning aangeven, tegenover Russische mariniers die aan boord waren gekomen, waarom ze oproepen om te stoppen in de wind hadden geslagen.

De Sukru Okan werd belaagd in internationale wateren, zo'n zestig kilometer van de Turkse kust. 'Blijf kalm en luister naar me', aldus een van de mariniers in een video, die Moskou vrijgaf om te laten zien dat het menens is met de 'blokkade'. 'Dit is een voorbeeld van het weloverwogen beleid van Rusland om de vrijheid en veiligheid van de commerciële scheepvaart in de Zwarte Zee in gevaar te brengen', benadrukte Kyiv.

De VS kijkt nu, samen met de buurlanden van Oekraïne, hoe kan worden voorkomen dat de Russen aan het langste eind trekken. Er wordt onderzocht of er beveiligde 'corridors' in de Zwarte Zee kunnen worden gecreëerd. Hoe dit plan eruit gaat zien, dat is besproken met Roemenië en Turkije, wil Washington nog niet zeggen.

Mogelijk zal er, net als nu het geval is bij de tijdelijke corridor die Oekraïne heeft ingesteld, vlak bij de kust van de omliggende landen worden gevaren. Roemenië maakt zich al op om aanzienlijk meer graan te verwerken. Boekarest wil de hoeveelheid die nu in Constanta wordt verwerkt, in de komende maanden zelfs verdubbelen tot vier miljoen ton per maand.

De VS kijkt met buurlanden van Oekraïne of er beveiligde 'corridors' in de Zwarte Zee kunnen worden gecreëerd. - beeld Volkskrant

<https://www.nd.nl/nieuws/buitenland/1187683/oekraïne-probeert-stukje-bij-beetje-het-gezag-van-rusland-ove#/reader>